

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

โรคฟันผุในเด็กนักเรียนเป็นปัญหาทันตสุขภาพที่พบบ่อย ซึ่งการเกิดโรคฟันผุจะก่อให้เกิดปัญหาหลายอย่างตามมา เช่นเกิดความเจ็บป่วย การสูญเสียฟันแท่งก่อนกำหนด ตลอดจนมีผลต่อสภาวะทางด้านจิตใจของนักเรียน ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันที่มีแบบแผนการดำเนินชีวิตอย่างเร่งรีบ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมในการดูแลทันตสุขภาพตนเองที่ไม่ถูกวิธีและเหมาะสม ส่งผลให้เกิดฟันผุมากยิ่งขึ้น การดูแลสุขภาพช่องปาก เป็นการควบคุมป้องกันการเกิดโรคฟันผุนับตั้งแต่แรก ที่มีความสำคัญ ทั้งการแปรงฟัน การใช้ไหมขัดฟัน การบ้วนปาก ตลอดจนการใช้ฟลูออไรด์ป้องกันฟันผุ หากเด็กสามารถดูแลความสะอาดช่องปากตนเองได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม ก็จะนำไปสู่การมีทันตสุขภาพที่ดี ความรุนแรงของการเกิดโรคจากการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 6 พบว่า เด็กฟันผุร้อยละ 56.8 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด (DMFT) 1.5 ซี่/คน พบว่า เด็กอายุ 12 ปีแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน ที่โรงเรียนทุกวันเพียงร้อยละ 21.7 และมากกว่าครึ่งหนึ่งที่แปรง สำหรับปัญหาโรคฟันผุของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ในปี 2549 - 2551 เด็กอายุ 12 ปี พบฟันผุร้อยละ 90.6 86.6 และ 87.7 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าอัตราฟันผุของนักเรียนยังคงสูงอยู่ เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาระยะฟันผุในเด็กวัยเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการดูแลทันตสุขภาพตนเองที่มีต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อจะได้นำข้อมูลจากการศึกษา ไปเป็นแนวทางในการวางแผนการดำเนินกิจกรรมการดูแลทันตสุขภาพแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาในพื้นที่ต่อไป โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะฟันผุ ศึกษาพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพตนเองและศึกษาการดูแลทันตสุขภาพตนเองที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีข้อมูลเพศ การศึกษาบิดามารดา อาชีพบิดามารดาและการบริโภคอาหารรสหวานเป็นตัวแปรร่วม โดยขอบเขตในการวิจัยคือ ศึกษาผลของการดูแลทันตสุขภาพตนเองที่มีต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา มีตัวแปรอิสระคือ การดูแลทันตสุขภาพ ตัวแปรตามคือ การเกิดโรคฟันผุและตัวแปรร่วมคือ เพศของนักเรียน การศึกษาบิดามารดา อาชีพบิดามารดาและการบริโภคอาหารรสหวาน ซึ่งรูปแบบการวิจัยเป็นการศึกษาเชิงบรรยาย (Descriptive research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 ในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 281 คน สุ่มตัวอย่างแบบขกลุ่ม (Cluster sampling)

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 ประเภท คือ อุปกรณ์การตรวจโรคฟันผุ แบบบันทึกผลการตรวจโรคฟันผุ และแบบสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน ประกอบด้วย เพศ อายุ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ปกครองประกอบด้วย การศึกษา อาชีพ มีลักษณะคำถามเป็นแบบเปิดและปิดผสมกัน จำนวน 6 ข้อ ส่วนที่ 2 การดูแลทันตสุขภาพตนเองของนักเรียนถามการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนประกอบด้วย การแปรงฟัน ได้แก่ วิธีการแปรงฟัน, ช่วงเวลาในการแปรงฟัน, ระยะเวลาที่แปรงฟัน, ความถี่ในการแปรงฟัน, การใช้ไหมขัดฟัน/ไม้จิ้มฟัน, การใช้ฟลูออไรด์และลักษณะแปรงสีฟันที่ใช้ ลักษณะคำถามเป็นแบบปิด เป็นประโยชน์บอกเล่า เจิงบวก จำนวนข้อคำถาม 17 ข้อ และส่วนที่ 3 การบริโภคอาหารรสหวานถามการกินอาหารรสหวาน คือ ไรตีสายไหม, โอรีโอ, ปาร์ตี้เคลือบคาราเมล, ขนมไข่, ช็อกโกแลต, ขนมปังแวย์เฟอร์สอดไส้, ชูกัส, ท็อฟฟี่, ไรตีสายไหม, นมอัดเม็ด, อมยิ้ม, น้ำหวาน, ไอศกรีม, นมเปรี้ยว และน้ำอัดลม (โค้ก, เป๊ปซี่, สไปรท์) มีลักษณะคำถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 4 คำตอบ คือ กินทุกวัน กินเกือบทุกวัน กินเป็นบางวัน และไม่กินเลย จำนวน 15 ข้อ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกผลการตรวจการเกิดโรคฟันผุ ตรวจสุขภาพช่องปากและสัมภาษณ์นักเรียน โดยทันตภิบาลจำนวน 2 ท่านตลอดการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาด้วยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาจำนวนฟันผุเฉลี่ยจำแนกตามเพศและอายุ โดยใช้ค่าพารามิเตอร์ที่ 95% CI (Interval estimate) และวิเคราะห์การดูแลทันตสุขภาพที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียน โดยมีตัวแปรเพศการศึกษาบิดามารดา อาชีพบิดามารดา และการบริโภคอาหารรสหวานของนักเรียนเป็นตัวแปรร่วม โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi - Square Test) และหาอัตราเสี่ยงแบบ Odds ratio

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล การศึกษานี้พบว่า นักเรียนส่วนมากร้อยละ 52.3 เป็นเพศหญิง มีอายุส่วนใหญ่ คือ 11 ปี ร้อยละ 97.5 บิดาของนักเรียนจำนวนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 48.4 และประกอบอาชีพ รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจร้อยละ 48.0 ส่วนมารดาจบการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 43.1 และประกอบอาชีพ รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจร้อยละ 43.1

2. การดูแลทันตสุขภาพ การศึกษานี้พบว่า นักเรียนดูแลทันตสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 41.3 ($\bar{x} = 22.25$, $SD = 5.51$) รองลงมา คือดูแลไม่ค่อยดีร้อยละ 30.2 และดูแลทันตสุขภาพดีมาร้อยละ 28.5 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ดูแลทันตสุขภาพเกือบทุกครั้งถึงทุกครั้งในเรื่อง แปรงฟันหลังอาหารเข้ร้อยละ 78.0 แปรงฟันโดยด้านบดเคี้ยวไปมาร้อยละ 75.0 แปรงฟันโดยฟันบนปิดลง ฟันล่างปิดขึ้นร้อยละ 66.9 แปรงฟัน

ก่อนนอน ร้อยละ 66.2 แปรงฟันด้วยวิธีขยับไปมาสั้น ๆ ร้อยละ 25.6 และใช้ยาสีฟันที่มีฟลูออไรด์ ร้อยละ 62.6 และนักเรียนดูแลสุขภาพบางครั้งถึงไม่เคยดูแลสุขภาพเลยในเรื่อง การใช้ น้ำยาฟลูออไรด์บ้วนปากร้อยละ 84.0 แปรงนานครั้งละ 3 - 5 นาทีร้อยละ 78.0 หลังแปรงฟันแปรง ลิ้นด้วยร้อยละ 68.0 แปรงฟันหลังอาหารเย็นร้อยละ 67.2 การใช้ไหมขัดฟันหรือไหมขัดฟันทำความสะอาด สะอาดฟัน ร้อยละ 66.5 และการเปลี่ยนแปรงสีฟันใหม่เมื่อขนแปรงบาน หรือชำรุดร้อยละ 62.7 ตามลำดับ

3. การบริโภคอาหารรสหวาน พบว่า นักเรียนบริโภคอาหารรสหวานอยู่ในระดับปาน กลางร้อยละ 44.5 ($\bar{x} = 26.83$, $SD = 6.76$) บริโภคอาหารรสหวานมากร้อยละ 29.2 และบริโภค อาหารรสหวานน้อยร้อยละ 26.3 ตามลำดับและเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอาหารรสหวานที่นักเรียน ส่วนใหญ่บริโภคเกือบทุกครั้งถึงทุกครั้ง คือ โอรีโอร้อยละ 86.1 ขนมหิงฉวีร้อยละ 82.2 ชูการ์ร้อยละ 82.6 ขนมหิงร้อยละ 80.8 และนมอัดเม็ดร้อยละ 76.9 แต่ยังไม่พบว่ามีนักเรียนที่ บริโภคส่วนมากบริโภคบางครั้งถึงไม่เคยบริโภคเลย คือ น้ำอัดลม (โค้ก แพนต้า สไปรท์) ร้อยละ 53.7 นมเปรี้ยวร้อยละ 50.5 ไอศกรีมร้อยละ 48.1 น้ำหวานร้อยละ 43.5 และช็อกโกแลตร้อยละ 36.6 ตามลำดับ

4. การเกิดโรคฟันผุ พบว่า นักเรียนส่วนมากมีฟันปกติ (ไม่ผุ ไม่อุด ไม่ถอนและผุไม่ ถูกลาม) ร้อยละ 52.3 และมีฟันผุร้อยละ 47.7 ค่าเฉลี่ยฟันผุอุดถอนหรือดัชนีฟันผุ (DMFT) 1.5 ซึ่งต่อ คน มีฟันผุดำสุดจำนวน 0 ซึ่ง สูงสุด 13 ซึ่ง เฉลี่ย 1 - 2 ซึ่ง เมื่อพิจารณาลักษณะฟันผุ พบว่านักเรียนมี ฟันผุร้อยละ 23.8 มีฟันอุดร้อยละ 17.7 และมีฟันถอนร้อยละ 6.0 นักเรียนหญิงมีดัชนีฟันผุ (DMFT) คือ 1.73 ซึ่ง ต่อคน ในขณะที่นักเรียนชายมีดัชนีฟันผุ (DMFT) 1.31 ซึ่งต่อคน ส่วนอายุ พบว่านักเรียน อายุ 11 ปี มีดัชนีฟันผุ (DMFT) 1.5 ซึ่งต่อคนซึ่งมากกว่าอายุ 12 ปี ที่ดัชนีฟันผุ (DMFT) เพียง 1 ซึ่งต่อ คน

5. ผลการดูแลสุขภาพตนเองที่มีต่อการเกิดโรคฟันผุ จากการศึกษา เมื่อมีการควบคุมตัวแปร เพศ การศึกษาบิดามารดา อาชีพบิดามารดาและความบ่อยในการบริโภคอาหารรสหวาน พบว่า เพศชาย การศึกษามารดา อาชีพบิดามารดาและการบริโภคอาหารรสหวานของนักเรียนมีผล ต่อการเกิด โรคฟันผุ

เพศ การดูแลสุขภาพมีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนนักเรียนเฉพาะ นักเรียนชาย โดยนักเรียนชายที่ดูแลสุขภาพไม่ดีมีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ 3 เท่าของ นักเรียนชายที่ดูแลสุขภาพดี ส่วนนักเรียนหญิงการดูแลสุขภาพไม่มีผลต่อการเกิดโรค ฟันผุ

การศึกษามารดา การดูแลทันตสุขภาพมีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนเฉพาะมารดาระดับการศึกษาอนุปริญญาหรือปริญญาตรีเท่านั้น โดยนักเรียนที่มารดามีการศึกษานอนุปริญญาหรือปริญญาตรี ที่ดูแลทันตสุขภาพไม่มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ 3 เท่าของนักเรียนที่มารดามีการศึกษานอนุปริญญาหรือปริญญาตรีที่ดูแลทันตสุขภาพดี

อาชีพบิดามารดา การดูแลทันตสุขภาพมีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนเฉพาะบิดาและมารดามีอาชีพอื่น ๆ เท่านั้น โดยนักเรียนที่บิดาและมารดามีอาชีพอื่น ๆ ที่ดูแลทันตสุขภาพไม่มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ 11 เท่าและ 13 เท่าของนักเรียนที่บิดาและมารดามีอาชีพอื่น ๆ ที่ดูแลทันตสุขภาพดี

การบริโภคอาหารรสหวาน การดูแลทันตสุขภาพมีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนเฉพาะนักเรียนที่บริโภคอาหารหวานรสหวานปานกลางเท่านั้น โดยนักเรียนที่บริโภคอาหารรสหวานปานกลางที่ดูแลทันตสุขภาพไม่มีโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ 3 เท่าของนักเรียนบริโภคอาหารรสหวานปานกลางที่ดูแลทันตสุขภาพดี

อภิปรายผล

1. การเกิดโรคฟันผุของนักเรียน จากการศึกษา การเกิดโรคฟันผุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประถม ศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีฟันแท้ผุร้อยละ 41.6 และมีดัชนีฟันผุ (ค่าเฉลี่ยฟันผุ อุด ถอน) เท่ากับ 1.5 ซึ่งค่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 6 (พ.ศ. 2549 - 2550) โดยกองทันตสาธารณสุข กรมอนามัยกระทรวงสาธารณสุข พบว่า เด็กอายุ 12 ปี ฟันผุร้อยละ 56.8 และมีดัชนีฟันผุเท่ากับ 1.5 ซึ่งค่อนข้างสูง จะเห็นว่าน้อยกว่าเล็กน้อย และเมื่อเปรียบเทียบกับปัญหาฟันผุของจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาฟันผุจากการศึกษานี้ น้อยกว่าการสำรวจในจังหวัดที่พบว่า นักเรียนมีฟันผุร้อยละ 87.7 แต่ใกล้เคียงกับการศึกษาของทวีชัย สายทอง (2551) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 พบว่านักเรียนมีฟันแท้ผุคิดเป็นร้อยละ 49.5 และดัชนีฟันผุ (ค่าเฉลี่ยฟันผุ อุด ถอน) เท่ากับ 1 ซึ่งค่อนข้างสูง นักเรียนแปรงฟันถูกวิธีเพียงร้อยละ 46.3 โดยส่วนใหญ่ นักเรียนจะแปรงฟันแบบถูไป - ถูมายาว ๆ ขวางกับตัวฟัน ซึ่งจะเกิดอันตรายต่อทั้งเหงือกและฟัน โดยจะทำให้เหงือกอักเสบมากขึ้น ทั้งนี้จากการศึกษา พบว่า นักเรียนไม่ได้แปรงฟันนานครั้งละ 3 - 5 นาที ร้อยละ 78.0 และหลังแปรงฟันไม่ได้แปรงลิ้นร้อยละ 68.0 ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียน นอกจากนี้ยังพบอีกว่า มีปัจจัยร่วมหลายปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุในเด็กกลุ่มนี้ คือ การศึกษามารดา อาชีพบิดามารดา และการบริโภคอาหารรสหวานของนักเรียน เนื่องจากสภาพทางสังคม เศรษฐกิจและบริบทของพื้นที่ ทำให้

การดำรงชีวิตของประชาชนเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย รวมทั้งนักเรียน ดังนั้นจึงส่งผลต่อพฤติกรรม การดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนและเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดโรคฟันผุในนักเรียนได้ง่ายมากขึ้น

2. พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพตนเองของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา นักเรียนดูแลทันตสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 41.3 และพบว่านักเรียนส่วนใหญ่แปรงฟันหลังอาหารเช้า ร้อยละ 78.0 แปรงฟันก่อนนอน ร้อยละ 66.2 และใช้ยาสีฟันที่มีฟลูออไรด์ร้อยละ 62.6 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทวีชัย สายทอง (2551) ที่พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตัวในการป้องกันฟันผุ อยู่ในระดับปานกลาง จากการศึกษาพบว่า นักเรียนแปรงฟันก่อนนอนเป็นประจำร้อยละ 54.0 จากการศึกษาครั้งนี้ ยังพบว่า มีนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้น้ำยาฟลูออไรด์บ้วนปากร้อยละ 84.0 หลังแปรงฟันไม่ได้แปรงลิ้น ร้อยละ 68.0 ไม่ได้ใช้ไหมขัดฟันหรือไหมขัดฟันทำความสะอาดฟันร้อยละ 66.5 และนักเรียนไม่ได้บ้วนปากเมื่อไม่ได้แปรงฟันร้อยละ 49.1 ทั้งนี้เนื่องมาจากการใช้น้ำยาฟลูออไรด์บ้วนปาก การใช้ไหมขัดฟันเป็นขั้นตอนที่ยุ่งยากเสียเวลาและต้องเสียเงินในการจัดซื้อ ซึ่งผู้ปกครองบางคนยังไม่เห็นความสำคัญจึงไม่ได้จัดมาใช้ และส่งผลให้นักเรียนไม่ได้ใช้ด้วยเป็นส่วนใหญ่ การศึกษาของ นิรุวรรณ อุประชัย และสุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์ (2545) ศึกษาในด้านพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 65.8 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติมากที่สุด คือ นักเรียนไม่มีการแปรงลิ้นเมื่อมีการแปรงฟัน และการศึกษาของ ทศนีย์ คุมมานนท์ และผการัตน์ นิตินิธิ (2542, อ้างถึง ใน ทวีชัย สายทอง, 2551) พบว่า การบ้วนปากด้วยน้ำยาฟลูออไรด์ สามารถลดฟันผุได้ ประมาณร้อยละ 20 จากการสำรวจทันตสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 5 (2545) พบว่าเด็กอายุ 12 ปีใช้น้ำยาบ้วนปากร้อยละเพียง 17.0 ผลการศึกษานี้พบทำนองเดียวกันกับผลการสำรวจทันตสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 5 (2545) ครั้งที่ 6 (2549 - 2550) และผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการดูแลทันตสุขภาพมีผลต่อการเกิดโรคฟันผุ ไม่ว่าจะเป็นแปรงฟัน ช่วงเวลาที่แปรงตลอดจนระยะเวลาในการแปรง หากนักเรียนดูแลช่องตนเองได้ก็จะนำไปสู่การมีทันตสุขภาพที่ดีต่อไป

3. การดูแลทันตสุขภาพตนเอง ที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุของนักเรียนประถมศึกษาโดยมีข้อมูลเพศของนักเรียน การศึกษาบิดามารดา อาชีพบิดามารดาและการบริโภคอาหารรสหวานเป็นตัวแปรร่วม พบว่า

3.1 เพศ พบว่า การดูแลทันตสุขภาพตนเองของนักเรียนมีผลต่อการเกิดโรคฟันผุ โดยนักเรียนชายที่ดูแลทันตสุขภาพไม่ดีมีโอกาเสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ 3 เท่าของนักเรียนชายที่ดูแลทันตสุขภาพดี ส่วนนักเรียนหญิงการดูแลทันตสุขภาพตนเองไม่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุ สอดคล้องกับการศึกษาของ อภินชา อภิวังโสกุล (2544, อ้างถึงใน นิรุวรรณ อุประชัย, สุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์, 2545) ได้ศึกษาพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันโรคฟันผุและโรคเหงือกอักเสบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าระดับความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันฟันผุและโรคเหงือกอักเสบอยู่ในระดับดี การทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศต่างกันมีความรู้ เจตคติ การปฏิบัติ เกี่ยวกับการป้องกันฟันผุและโรคเหงือกอักเสบแตกต่างกันทั้งด้านความรู้ เจตคติและการปฏิบัติโดยหญิงมีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติดีกว่าชาย ทั้งนี้เนื่องจากว่านักเรียนชายเป็นวัยที่กำลังชื่นชอบเที่ยวเล่นกับเพื่อนมากกว่าการดูแลเอาใจใส่เรื่องสุขภาพ จึงไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่สุขภาพช่องปากตัวเองมากนัก ซึ่งต่างกับนักเรียนหญิงเป็นวัยที่รักสวยรักงาม หากมีฟันผุแล้วจะทำให้ไม่สวยจึงให้ความสนใจในการดูแลเอาใจใส่สุขภาพช่องปากตัวเองมากกว่า

3.2 การศึกษาและอาชีพ พบว่านักเรียนที่มารดามีการศึกษาอนุปริญญาหรือปริญญาตรี การดูแลทันตสุขภาพตนเองมีผลต่อการเกิดโรคฟันผุ ซึ่งต่างจากการศึกษาของ พิมพ์ศิริ อัสวินใจเพชร (2550) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทันตสุขภาพในนักกีฬาทางน้ำ สโมสรกีฬาทางน้ำสระจุฬารักษ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยทางชีวสังคมได้แก่ อาชีพบิดามารดา รายได้ครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมทันตสุขภาพของนักกีฬาทางน้ำ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก มารดาที่ระดับการศึกษาอนุปริญญาหรือปริญญาตรี มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลทันตสุขภาพเป็นอย่างดีแต่ไม่มีเวลาในการแนะนำดูแลบุตรต่อการดูแลสุขภาพช่องปากที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะหน้าที่การทำงานที่รับผิดชอบ

นักเรียนที่บิดามารดามีอาชีพอื่น ๆ การดูแลทันตสุขภาพตนเองมีผลต่อการเกิดโรคฟันผุ ซึ่งต่างจากการศึกษาของ พิมพ์ศิริ อัสวินใจเพชร (2550) ดังที่ได้กล่าวข้างต้น ที่เป็นเช่นนี้ สืบเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่เจริญก้าวหน้าในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนมีการแก่งแย่งแข่งขันกันทางธุรกิจ อาชีพ หน้าที่การงานกันมากขึ้น เพื่อที่จะหารายได้มาจุนเจือครอบครัวให้อยู่ดีกินดี โดยเฉพาะบิดามารดาที่มีอาชีพอื่น ๆ (ธุรกิจส่วนตัว อาชีพอิสระ) ที่มีธุรกิจหรือกิจการเป็นของตัวเองมีการะ

รับผิดชอบมากจะต้องเดินทางไปติดต่อธุรกิจบ่อย ๆ ด้วยหน้าที่การงานที่ยุ่งตลอดเวลา จึงไม่มีเวลาในการพักผ่อนพบปะสังสรรค์ภายในครอบครัว ไม่มีเวลาดูแลบุตรรวมทั้งไม่มีเวลาในการดูแลแนะนำบุตรต่อการดูแลทันตสุขภาพ จึงส่งผลให้บุตรเกิดโรคฟันผุมากขึ้น

3.3 การบริโภคอาหารรสหวานของนักเรียน พบว่านักเรียนที่บริโภคอาหารรสหวานบ่อยปานกลางมีผลต่อการเกิดโรคฟันผุ ซึ่งสอดคล้องกับกองทันตสาธารณสุข กรมอนามัย (2540) พบว่าการบริโภคอาหารที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคฟันผุ ขึ้นอยู่กับชนิดของอาหารและความถี่ในการรับประทานอาหารและสอดคล้องกับการศึกษาของ อาภา ศันสนียวานิช (2543) ที่พบว่าความถี่ในการรับประทานอาหาร การรับประทานอาหารจุกจิก ไม่เป็นเวลาและการบริโภคขนมหวานและเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลมีความสัมพันธ์กับการเกิดฟันผุในเด็ก ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าความบ่อยในการรับประทานอาหารหวานของนักเรียนส่งผลต่อการเกิดโรคฟันผุ ยิ่งถ้าหากนักเรียนละเลยการดูแลทำความสะอาดช่องปากตนเองด้วยแล้ว ก็จะทำให้กระบวนการเกิดโรคฟันผุได้เร็วขึ้น ส่วนอาหารรสหวานที่นักเรียนบริโภคส่วนใหญ่ คือ โอรีโอรี้อยละ 86.1 ขนมปังแวย์เฟอร์ร้อยละ 82.2 ชูเกีร้อยละ 82.6 ขนมไข่ร้อยละ 80.8 และนมอัดเม็ดร้อยละ 76.9 แต่ยังพบว่าอาหารรสหวานที่นักเรียนส่วนมากไม่เคยบริโภคคือ น้ำอัดนม (ไอ้แก้ว แพนด้า สไปรท์) ร้อยละ 53.7 นมเปรี้ยวร้อยละ 50.5 ไอศกรีมร้อยละ 48.1 น้ำหวานร้อยละ 43.5 และช็อกโกแลตร้อยละ 36.6 จากการศึกษาของ นิรุวรรณ อุประชัย และสุรศักดิ์ เทียบฤทธิ์ (2545) ทางด้านพฤติกรรมการบริโภคอาหารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีการบริโภคอาหารที่ถูกต้องอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนดื่มน้ำผลไม้ที่มีน้ำตาลผสม กินลูกอม ท็อฟฟี่ นมอัดเม็ด เป็นประจำและกินขนมถุงที่มีรสหวาน ขนมกรุบกรอบ มากกว่าวันละ 3 ครั้ง ทั้งนี้อาหารที่นักเรียนบริโภคเหล่านี้เป็นอาหารที่เหนียวติดฟันทำให้เกิดปัญหาฟันผุได้ง่าย เป็นไปได้ว่านักเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งขายขนมเครื่องดื่มเหล่านี้ได้ง่าย ทั้งร้านค้าที่โรงเรียน ที่บ้านหรือร้านค้าใกล้บ้าน ประกอบกับอิทธิพลทางสื่อโฆษณา ทั้งทางวิทยุ โทรทัศน์ รวมทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ การลอกเลียนแบบบุคคลที่ชื่นชอบ ได้แก่ ดารา นักแสดง อันจะนำไปสู่การเกิดโรคฟันผุได้ง่ายขึ้น จากการศึกษาของ ทวีชัย สายทอง, (2551) พบว่า นักเรียนที่รับประทานขนมถุงทุกวัน การรับประทานขนมหวานบ่อยๆ ของนักเรียน จะทำให้ขนมที่ติดค้างอยู่ในช่องปาก ช่วยในการสร้างกรดของแบคทีเรียให้มากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดโรคฟันผุได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการบ้วนปากของนักเรียน ดังได้กล่าวมาแล้วว่า นักเรียนไม่ได้บ้วนปากหลังรับประทานอาหาร ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้นักเรียนกินให้เป็นเวลา ได้แก่ กินหลังมื้ออาหารหลัก ไม่ควรกินพร่ำเพรื่อ ไม่กินจุกจิกและเมื่อกินแล้วควรบ้วนปากหรือแปรงฟันให้สะอาด และควรกินอาหารที่ช่วยขัดถูฟัน ได้แก่ อาหารที่มีเส้นใยและกาก จำพวกผักสด ผลไม้สด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคฟันผุ ซึ่งนักเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักในการดูแลช่องปากอย่างถูกต้องและเหมาะสม ดังนั้นทันตบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญในเรื่องการสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่นักเรียนอย่างจริงจัง โดยเน้นความสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การทำความสะอาดช่องปากที่ถูกวิธี, อุปกรณ์ที่ใช้ในการทำทำความสะอาดช่องปากตลอดจนการตรวจช่องปากตนเองอย่างสม่ำเสมอ

1.2 มีการรณรงค์ส่งเสริมให้นักเรียนแปรงฟันหลังอาหารกลางวัน และแปรงฟันก่อนนอน และควรให้ผู้ปกครองคอยตักเตือนนักเรียนให้แปรงฟันหลังรับประทานอาหาร หรือหลังทานขนม เครื่องดื่ม ก่อนนอน ทุกครั้ง

1.3 จากผลการวิจัย พบว่า ความบอຍในการบริโภคอาหารรสหวานมีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคฟันผุของนักเรียน ดังนั้น ผู้ปกครอง ครูและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ เพื่อช่วยให้นักเรียนมีสุขภาพช่องปากที่ดีต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดูแลทันตสุขภาพของนักเรียนระหว่างนักเรียนที่ฟันผุและฟันไม่ผุ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสถานะทันตสุขภาพในเด็กนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยฟันผุ อุด ถอนต่ำและนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยฟันผุ อุด ถอนสูง เพื่อพัฒนาเป็นรูปแบบตัวอย่างแก่นักเรียนที่มีวิถีชีวิตใกล้เคียง

2.3 เนื่องจากการเกิดโรคฟันผุนั้นเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายตัวแปร ดังนั้นหากต้องการค้นหาพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุอย่างแท้จริง ควรออกแบบการศึกษาที่สามารถควบคุมตัวแปรกวนอื่น ๆ เช่น การใช้ Logistic regression